

Innspill, stillingsplan for IAKH

Situasjonen for antikkens historie ved IAKH har i praksis ikke vært diskutert inngående siden 2009 og arbeidet med stillingsplanen 2018-22 gir en anledning til å ta opp situasjonen på nytt. Dette er ikke en oppfordring til en «omkamp» om beslutningen om å skjære ned antall stillinger i antikkens historie fra 2 til 1, men det er flere nye forhold knyttet til undervisning og organiseringen av faget som gjør at situasjonen bør vurderes på nytt.

Undervisningssituasjon og behov

Styret for IAKH vedtok 10.6 2009 å trekke tilbake en stilling i antikkens historie, under henvisning til manglende undervisningsbehov. Den viktigste begrunnelsen for dette vedtaket var utregninger av det antatte undervisningsbehovet i antikkens historie.¹ I de vel 8 årene som har gått siden dette vedtaket, er det tydelig at utregningene var basert på svært lave anslag over antall studenter på både BA og MA-nivå. Man regnet følgelig med at den ene stillingen i antikkens historie skulle kunne dekke også særremneundervisning i HIS1100, noe som ikke har vært tilfelle. Undervisningsregnskapet for den ene fast ansatte i antikkens historie de siste årene viser at det nesten utelukkende har vært rom for undervisning på 2000-nivå og veiledning på masternivå. Det må også sies at dette tilbudet har vært skåret ned kraftig. Det har for eksempel ikke vært mulig å tilby undervisning i gresk historie på 2000-nivå siden høsten 2014 og det vil neppe være mulig i framtiden heller med nåværende bemanning.

Situasjonen med bare en fast vitenskapelig ansatt i et fagområde som antikkens historie er ikke heldig. Det viser også de nylig lanserte direktivene for hvor mange og hvilke 2000-emner som skal undervises i ved IAKH. Som kjent opererer disse forskriftene med bl.a. det kriterium at hvert 2000-emne som tilbys skal undervises og sensureres av minst to lærere med undervisningsplikt det semesteret emnet tilbys. Dette viser at ledelsen ved instituttet anser to vitenskapelige ansatte som et minimum for å kunne opprettholde et fagområde med jevnlig undervisning. Om disse kravene blir gjennomført bokstavelig, vil ikke lenger antikkens historie bli undervist ved IAKH utover innføringsnivå, om da ikke fagområdet blir tilført en stilling til. Situasjonen for antikkens historie, og eldre verdenshistorie allment, vil bli vesentlig verre fra og med 2018, når toerstillingen til Terje Tvedt utgår. IAKH har i praksis ingen fast ansatte til å ta store deler av forelesningene på f.eks. HIS1100, slik dagens bemanningssituasjon er. Og det bør også nevnes at særremnetilbudet på dette emnet i stor grad er gitt av ansatte som ikke har eldre verdenshistorie som sitt fagfelt.

Fagpolitikk og rekruttering

Selv om det har vært en gledelig utvikling i tallet på studenter på både BA og MA-nivå innen antikkens historie, er situasjonen for øvrig temmelig gledesløs. Det har ikke vært stipendiater i antikkens historie ved UiO siden 2004. Dette skyldes først og fremst kriteriene for tildeling av stipendiatstillinger både fra HF og IAKH, som ikke favoriserer små fagområder som antikkens historie. Det er også svært få faglige tilknytningspunkter ved andre fag på HF. Klassiske språk ved UiO har de siste tiårene i stor grad fokusert på lingvistiske og edisjonsfilologiske problemstillinger som er av begrenset verdi for antikkhistoriske problemstillinger. Tverrfaglige undervisningstilbud som studieprogrammet for antikkens kultur og klassisk tradisjon, som tidligere var en naturlig møteplass

også for fagområder som antikkens historie og klassisk arkeologi, er nå et rent språklig-kulturelt studieprogram.

Innen eldre historie er det svært tynn dekning på alle områder og perioder som ikke har med nordisk historie å gjøre. Historie har kun to fast vitenskapelige ansatte som har europeisk historie før 1500 som sitt forskningsfelt (Ødegård og Garipzanov). Dette betyr at det er store fagområder og lange perioder som skal dekkes av et svært lite personale. Den ene ansatte i antikkens historie har derfor f.eks. veiledet masterstudenter i emner som strekker seg geografisk fra Storbritannia til Iran, og kronologisk fra 700 f.Kr. til 700 e.Kr.

Selv om det ikke er avganger innen faggruppen for eldre historie i løpet av perioden 2018-22, bør situasjonen for antikkens historie ved IAKH avklares. Den ene vitenskapelig ansatte i fagområdet kan tross alt gå av med pensjon i 2026, altså om under 10 år. For å sikre både forutsigbarhet og eventuelt rekruttering bør derfor IAKH vurdere nå hva som skal skje med fagområdet. Stillingen i antikkens historie som ble trukket tilbake i 2009, ble senere utlyst innen moderne europeisk historie. I forbindelse med stillingsplanen 2018-22 bør man derfor vurdere en ny stilling i antikkens historie, slik at dette igjen blir et fagområde stort nok til å kunne tilby undervisning og forskning på et bredere nivå enn det som er mulig i dag. Da kan man også håpe på en ny giv for rekruttering gjennom midler til stipendiatstillinger.

Alternativet er ganske enkelt å fase ut undervisning og forskning i antikkens historie ved IAKH. På mange måter er det som faktisk er i ferd med å skje, bl.a. med de nye retningslinjene for 2000-emner nevnt ovenfor. En slik nedlegging av et fagområde bør imidlertid diskuteres og bestemmes i en åpen diskusjon om hvordan historiefagets profil ved IAKH skal være, ikke bare være en bivirkning av en prioritering innenfor undervisning.

I IAKHs strategiske plan 2016-2020 påstås det at vi har landets beste utdanning i historie. Vi har i hvert fall landets største stab av historikere, men balansen blant de vitenskapelige ansatte har i løpet av de siste 20 årene tippet sterkt i retning av moderne historie og samtidshistorie. Dette vil på sikt få alvorlige konsekvenser for den historiske dimensjonen i våre studier og vår forskning. En stilling til i antikkens historie vil selvfølgelig ikke i seg selv snu denne utviklingen, men det bør poengteres at IAKH inntil 2009 hadde et like stort fagmiljø i antikkens historie som noen andre universiteter og høyskoler i Norge. Det er ikke lenger tilfelle, UiB har for tiden 3 fast vitenskapelige ansatte innen antikkens historie og forhistorie. IAKH er på linje med NTNU, som nylig har tilsatt en i fagområdet og Nord Universitet som også har 1. Det er for øvrig flere andre utdanningsinstitusjoner med toerstillinger som dekker området. Som historikermiljø er vi altså i ferd med å sakke akterut på dette feltet, selv om det også bør nevnes at det de siste årene faktisk har vært flere masterstudenter i antikkens historie ved IAKH enn ved noen annen utdanningsinstitusjon i Norge.